

ROMÂNIA
AVOCATUL POPORULUI

RAPORT SPECIAL
privind problemele identificate în legislația specifică
plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului,
neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență

București, aprilie 2015

RAPORT SPECIAL

privind problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență

I. SCOPUL RAPORTULUI SPECIAL

În temeiul art. 26 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului, în calitate sa de garant al respectării drepturilor și libertăților fundamentale, atunci când constată, cu prilejul cercetărilor întreprinse, lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării, prezintă un raport, conținând cele constatate, președinților celor două Camere ale Parlamentului sau, după caz, primului – ministru.

În acest context se înscrie și prezentul Raport special care își propune să evidențieze problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență și totodată, necesitatea identificării unei soluții legislative care să asigure preluarea imediată și efectivă a copilului aflat în pericol iminent și îndepărtarea acestuia de îndată din mediul abuzator.

II. CADRUL LEGISLATIV

Acte normative:

▶ Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, modificată și completată

▶ Legea nr. 257/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

▶ Codul de procedură civilă

▶ Ordinul secretarului de stat al Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului nr. 286/2006 pentru aprobarea Normelor metodologice privind

întocmirea Planului de servicii și a Normelor metodologice privind întocmirea Planului individualizat de protecție

► Ordinul secretarului de stat al Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție nr. 89 din 27 iulie 2004 pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii privind centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat

Potrivit art. 68 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, modificată și completată, plasamentul în regim de urgență este o măsură de protecție specială, cu caracter temporar, care se stabilește pentru copilul aflat în următoarele situații:

- a) abuzat, neglijat sau supus oricărei forme de violență;
- b) găsit sau părăsit în unități sanitare.

Alin. (2) al art. 68 din Legea nr. 272/2004 prevede că plasamentul în regim de urgență se poate dispune și în cazul copilului al cărui unic ocrotitor legal sau ambii au fost reținuți, arestați, internați sau în situația în care, din orice alt motiv, aceștia nu-și pot exercita drepturile și obligațiile părintești cu privire la copil.

Art. 69 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 prevede că: "Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ-teritorială în care se găsește copilul aflat în situațiile prevăzute la art. 68 alin. (1), **dacă nu se întâmpină opoziție** din partea reprezentanților persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului respectiv. Pentru copilul aflat în situațiile prevăzute la art. 68 alin. (2), măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului." Alin. (2) al aceluiași articol precizează că "Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către instanța judecătorească în condițiile art. 100 alin. (3)."

Conform art. 70 din Legea nr. 272/2004 "În situația plasamentului în regim de urgență dispus de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, aceasta este obligată să sesizeze instanța judecătorească în termen de 5 zile de la data la care a dispus această măsură.

În situația în care nu se mai mențin împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurii plasamentului în regim de urgență, directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului poate dispune, în termenul prevăzut la alin. (1), revocarea măsurii de plasament în regim de urgență.

Instanța judecătorească va analiza motivele care au stat la baza măsurii adoptate de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului și va dispune încetarea plasamentului în regim de urgență și, după caz, reintegrarea copilului în familia sa, înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu tutela sau cu măsura plasamentului. Instanța se va pronunța, totodată, cu privire la exercitarea drepturilor părintești.

În situația în care plasamentul în regim de urgență este dispus de către instanța judecătorească, aceasta se va pronunța în condițiile art. 100 alin. (4)."

Potrivit art. 100 din Legea nr. 272/2004 "reprezentanții persoanelor juridice, precum și persoanele fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil sunt obligați să colaboreze cu reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului și să ofere toate informațiile necesare pentru soluționarea sesizărilor.

În situația în care, în urma verificărilor efectuate, reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului și neglijării, și nu întâmpină opoziție din partea persoanelor prevăzute la alin. (1), directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului instituie măsura plasamentului în regim de urgență. Prevederile art. 62-64, art. 68 alin. (5) și ale art. 70 se aplică în mod corespunzător.

În situația în care persoanele prevăzute la alin. (1) refuză sau împiedică în orice mod efectuarea verificărilor de către reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului, iar aceștia stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului și neglijării, direcția generală de asistență socială și protecția copilului sesizează instanța judecătorească, solicitând emiterea unei ordonanțe președințiale de plasare a copilului în regim de urgență la o persoană, la o familie, la un asistent maternal sau într-un

serviciu de tip rezidențial, licențiat în condițiile legii. Prevederile art. 62-64 și ale art. 68 alin. (5) se aplică în mod corespunzător.

În termen de 5 zile de la data executării ordonanței președințiale prin care s-a dispus plasamentul în regim de urgență, direcția generală de asistență socială și protecția copilului sesizează instanța judecătorească pentru a decide cu privire la: înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu măsura plasamentului, decăderea din exercițiul drepturilor părintești, precum și cu privire la exercitarea drepturilor părintești. Instanța se pronunță și cu privire la obligarea părinților copilului de a se prezenta la ședințe de consiliere."

Reguli speciale de procedură reglementate de Legea nr. 272/2004:

Art. 133

(1) Cauzele prevăzute de prezenta lege privind stabilirea măsurilor de protecție specială sunt de competența tribunalului de la domiciliul copilului.

(2) Dacă domiciliul copilului nu este cunoscut, competența revine tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul.

Art. 134

(1) Cauzele prevăzute la art. 133 se soluționează în regim de urgență, cu citarea reprezentantului legal al copilului, a direcției generale de asistență socială și protecția copilului și cu participarea obligatorie a procurorului.

(2) Audierea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie și se face cu respectarea prevederilor art. 29, cu excepția cauzelor care privesc stabilirea unei măsuri de protecție specială pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat și supus oricărei forme de violență asupra copilului; în acest caz, audierea copilului se face cu respectarea prevederilor art. 101 alin. (3).

(3) Termenele de judecată nu pot fi mai mari de 10 zile.

(4) Părțile sunt legal citate dacă citația le-a fost înmănată cel puțin cu o zi înaintea judecării.

(5) Ordonanța președințială de plasare a copilului în regim de urgență la o persoană, familie, la un asistent maternal sau într-un serviciu de tip rezidențial, licențiat în condițiile legii, este dată în aceeași zi, instanța pronunțându-se asupra măsurii solicitate pe baza cererii și actelor depuse, fără concluziile părților.

Art. 135

(1) Hotărârile prin care se soluționează fondul cauzei se pronunță în ziua în care au luat sfârșit dezbaterile.

(2) În situații deosebite, pronunțarea poate fi amânată cel mult două zile.

Reguli speciale de procedură prevăzute de Codul de procedură civilă

Art. 998 Instanța competentă

Cererea de ordonanță președințială se va introduce la instanța competentă să se pronunțe în primă instanță asupra fondului dreptului.

Art. 999 Procedura de soluționare

(1) În vederea judecării cererii, părțile vor fi citate conform normelor privind citarea în procesele urgente, iar pârâtului i se va comunica o copie de pe cerere și de pe actele care o însoțesc. Întâmpinarea nu este obligatorie.

(2) Ordonanța va putea fi dată și fără citarea părților. În caz de urgență deosebită, ordonanța va putea fi dată chiar în aceeași zi, instanța pronunțându-se asupra măsurii solicitate pe baza cererii și actelor depuse, fără concluziile părților.

(3) Judecata se face de urgență și cu precădere, nefiind admisibile probe a căror administrare necesită un timp îndelungat. Dispozițiile privind cercetarea procesului nu sunt aplicabile.

(4) Pronunțarea se poate amâna cu cel mult 24 de ore, iar motivarea ordonanței se face în cel mult 48 de ore de la pronunțare.

Dreptul de acces al reprezentanților D.G.A.S.P.C. la domiciliul minorului

Cazurile de maltratare a copilului se instrumentează de către reprezentanții Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului (D.G.A.S.P.C.), în colaborare strânsă cu poliția și primăria localității în care minorul își are domiciliul.

Conform art. 99 din Legea nr. 272/2004 pentru verificarea sesizărilor privind cazurile de abuz și neglijare a copilului, reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului au drept de acces, în condițiile legii, în sediile persoanelor juridice, precum și la domiciliul persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil. Pentru efectuarea acestor verificări, organele de poliție au

obligăția să sprijine reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Iar potrivit art. 100 din același act normativ reprezentanții persoanelor juridice, precum și persoanele fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil sunt obligați să colaboreze cu reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului și să ofere toate informațiile necesare pentru soluționarea sesizărilor.

Incidente sunt și normele reglementate prin Hotărârea nr. 49/2011 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie și a Metodologiei de intervenție multidisciplinară și interinstituțională privind copiii exploatați și aflați în situații de risc de exploatare prin muncă, copiii victime ale traficului de persoane, precum și copiii români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state.

Managementul de caz este un proces care implică parcurgerea următoarelor etape principale, care sunt particularizate în cele ce urmează pentru situațiile de violență asupra copilului și violență în familie:

1. identificarea, semnalarea, evaluarea inițială și preluarea cazurilor de copii victime ale violenței, respectiv de adulți și/sau copii victime ale violenței în familie;
2. evaluarea detaliată, comprehensivă și multidimensională a situației copiilor victime ale violenței, respectiv a adulților și/sau a copiilor victime ale violenței în familie, precum și a familiei acestora și a presupusului făptuitor/agresor;
3. planificarea serviciilor specializate și de sprijin, precum și a altor intervenții necesare pentru reabilitarea copiilor victime ale violenței, respectiv a adulților și/sau a copiilor victime ale violenței în familie, inclusiv servicii sau intervenții adresate familiei și presupusului făptuitor/agresor;
4. furnizarea serviciilor și a intervențiilor: asistarea copiilor victime ale violenței, respectiv a adulților și/sau a copiilor victime ale violenței în familie, precum și a familiei în obținerea și utilizarea serviciilor necesare și declanșarea, la nevoie, a unor proceduri legale;
5. monitorizarea și reevaluarea periodică a progreselor înregistrate, a deciziilor și a intervențiilor specializate;

6. etapa de încheiere sau etapa finală a procesului de furnizare a serviciilor și intervențiilor specializate, cu monitorizarea postservicii și închiderea cazului.

Aceste etape sunt interdependente, în unele cazuri se întrepătrund și nu se desfășoară în mod obligatoriu în ordinea prezentată mai sus.

Cu excepția situațiilor declarate urgente încă de la preluare și pentru care se instituie plasamentul în regim de urgență, după evaluarea inițială, managerul de caz se poate confrunta cu situații care să impună decizia unei măsuri de protecție pentru copil după evaluarea detaliată, dar și pe parcursul întregului proces de rezolvare a cazului.

Potrivit Standardelor minime obligatorii din 6 iulie 2006 privind managementul de caz în domeniul protecției drepturilor copilului, Partea 2, Standardul 3, evaluarea inițială a situației copilului se realizează în maxim 72 de ore de la înregistrarea solicitării/sesizării, cu excepția situațiilor de urgență când se realizează în cel mai scurt timp posibil, dar nu mai mult de o oră.

Evaluarea inițială a situațiilor înregistrate la D.G.A.S.P.C. este efectuată de regulă de către Serviciul Public de Asistență Socială (SPAS)/persoanele cu atribuții în asistența socială/ Serviciul de evidență intrări-ieșiri a cazurilor (SEI) din cadrul D.G.A.S.P.C. de la nivelul sectoarelor municipiului București.

Evaluarea inițială a situațiilor înregistrate la primărie este efectuată de către Serviciul Public de Asistență Socială/persoanele cu atribuții în asistența socială.

În situațiile de urgență, evaluarea inițială se realizează de către echipa mobilă de intervenție din cadrul telefonului copilului de la D.G.A.S.P.C., care include obligatoriu un asistent social/psiholog și un lucrător de poliție; în situația în care deplasarea acestei echipe ar presupune mai mult de o oră până la adresa la care se află copilul, evaluarea inițială se realizează de către Serviciul Public de Asistență Socială/persoanele cu atribuții în asistența socială/persoane resursă împreună cu un lucrător de poliție din comunitatea în care se află copilul. Persoanele resursă reprezintă profesioniști din cadrul serviciilor specializate, publice și private, pentru copiii abuzați, neglijați și/sau exploatați prevăzute de lege (centre de consiliere, centre de resursă, centre de primire în regim de urgență, centre de tranzit). În acest scop, primăria își va întocmi proceduri cu privire la intervenția în cazurile de urgență, la solicitarea D.G.A.S.P.C., inclusiv modul de colaborare cu persoanele resursă.

III. CAZUISTICĂ

În data de 21 noiembrie 2013, la Știrile Pro Tv, ora 19, a fost prezentat un caz cutremurător din județul Covasna, localitatea Zagon, unde patru frați, între șase și zece ani, trăiesc o viață de coșmar. Tatăl lor îi ține dezbrăcați în frig și îi bate frecvent.

Reportajul poate fi urmărit accesând următorul link: <http://stirileprotv.ro/stiri/social/tinuti-in-frig-dezbracati-si-batuti-dar-ignorati-de-autoritati-cosmarul-prin-care-trec-patru-frati.html>.

Din acest reportaj reiese că în urmă cu două luni, bărbatul, care este recunoscut pentru violența sa, și-a rănit fiica atât de tare, încât a fost dusă la spital. Fata se află acum într-un centru de minori.

Mai grav este că Direcția pentru Protecția Copilului a încercat să-i ia de acasă și pe ceilalți frați, dar **tatăl s-a opus**.

Povestea a ieșit la iveală marți, la școală. Toți cei patru copii - două fete și doi băieți - se comportau nefiresc, aveau halucinații și amețeli și plângeau din nimic. Profesorii au chemat asistentul social din primărie care i-a dus pe toți la spital. Tatăl minorilor recunoaște că a dat copiilor medicamente, însă doar paracetamol și algocalmin pentru tratarea gripei/răcelii.

Cazul lor i-a îngrozit pe medici. Copiii nu comunicau, erau violenți, vorbeau foarte urât iar unii dintre ei aveau răni și vânătăi pe tot corpul.

Copiii au povestit că tatăl îi dă noaptea afară din casă, îi ține în frig și îi supune la umilințe îngrozitoare.

Prin nota înregistrată cu nr. 422 din 22 noiembrie 2013, Biroul Teritorial Brașov a propus **sesizarea din oficiu** a instituției Avocatul Poporului, în temeiul art. 14 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, ca urmare a reportajului prezentat la Știrile Pro Tv.

Avocatul Poporului a aprobat efectuarea unei anchete la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna, în contextul unei posibile încălcări a art. 49 din Constituția României, privind protecția copiilor și a tinerilor.

În data de 25 noiembrie 2013, reprezentanții Biroului Teritorial Brașov au efectuat ancheta la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna pentru a verifica cu celeritate de ce nu a fost dispusă măsura plasamentului de urgență în cazul acestor copii.

Din documentele puse la dispoziție și din declarațiile doamnei Szasz Katalin Melinda – director general adjunct și ale doamnei Sibianu Adel – inspector în cadrul D.G.A.S.P.C. Covasna, au rezultat următoarele:

Familia Ferencz Lajos (tatăl) și Ferencz Csilla (mama) are 5 copii minori: Ferencz Csilla, Ferencz Réka-Linda, Ferencz Péter-Lajos, Ferencz Anna-Mária și Ferencz János-Izák.

Situația acestei familii este cunoscută de către DGASPC Covasna încă din anul 2010, când la solicitarea mamei a fost dispusă măsura internării acesteia împreună cu cei 5 minori într-un centru pentru victimele violenței domestice din Arad al Fundației Sf. Francisc, însă după aproximativ trei luni mama împreună cu cei cinci minori s-a întors în domiciliul conjugal din comuna Zagon.

Tatăl minorilor este deosebit de violent cu toți membrii familiei, fiind diagnosticat cu epilepsie, tulburare de personalitate pe fond organic și etilism cronic. Mama minorilor, datorită abuzurilor la care a fost supusă a fost diagnosticată cu tulburare de panică și cu tulburare de personalitate histrionică. Minorii, pe lângă violențele fizice suferite, sunt afectați și psihic, fiind internați și la secția de neuropsihiatrie a Spitalul Județean de Urgență "Dr. Fogolyán Kristóf" Sfântu Gheorghe.

În data de 19 septembrie 2013, Inspectoratul de Poliție al Județul Covasna a sesizat telefonic conducerea D.G.A.S.P.C. Covasna și a solicitat sprijin în vederea audierii minorei Ferencz Csilla, care a fost internată în Spitalul Județean de Urgență "Dr. Fogolyán Kristóf" Sfântu Gheorghe, fiind bătută crunt de tatăl ei. Direcția a demarat investigațiile în cauză, iar după obținerea consimțământului mamei, minora, la data la care a fost externată din spital, a fost plasată în regim de urgență la Centrul de primire "Print și cerșetor" Sfântu Gheorghe în baza dispoziției nr. 663/02.10.2013 emisă de directorul general al D.G.A.S.P.C. Covasna.

În cazul acestei minore, tatăl nu s-a opus la instituirea măsurii plasamentului de urgență.

În data de 2.10. 2013 mama minorilor a solicitat D.G.A.S.P.C. Covasna identificarea unui alt centru unde cei cinci copii să poată locui împreună, întrucât și ceilalți patru minori sunt în pericol, fiind supuși violențelor fizice și psihice ale tatălui.

D.G.A.S.P.C. Covasna a identificat Casa "Sf. Lászlo" de tip familial din orașul Tușnad Băi, al cărui reprezentant și-a exprimat acordul pentru primirea celor 5 frați. Deși tatăl a declarat că nu va lua minorii din centrul de la Tușnad înapoi la domiciliul din comuna Zagon, a doua zi, după de minorii au ajuns în centru, s-a prezentat, însoțit de un avocat și a luat 4 din copii acasă, doar pentru minora Ferencz Csilla nu s-a opus. Ulterior, la data de 22.10.2013, tatăl minorilor a solicitat, prin avocat, reintegrarea minorilor în familie sau plasamentul acestora la sora lui. Direcția s-a opus arătând că nu există nicio cerere din partea doamnei Bara Edit, sora tatălui minorilor, prin care să solicite plasamentul acestora. De asemenea, mama s-a opus unei astfel de cereri, având în vedere faptul că această soră locuiește în apropierea casei tatălui celor cinci copii.

Tatăl este cercetat sub aspectul infracțiunii de rele tratamente aplicate minorilor.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna, deși a constatat abuzurile fizice și psihice săvârșite de tată asupra minorilor, nu a putut dispune măsura plasamentului în regim de urgență pentru toți minorii, întrucât tatăl s-a opus iar instanța a fost sesizată din data de 7 noiembrie 2013, însă la data efectuării anchetei nu era încă stabilit un termen de judecată (ni se comunică în copie acțiunea înregistrată la Tribunalul Covasna).

De asemenea, suntem informați că, deși legea prevede o procedură de urgență în soluționarea acestor tipuri de cauze și acordarea unor termene de judecată nu mai mari de 10 zile, la nivelul municipiului Sfântu Gheorghe, D.G.A.S.P.C. Covasna s-a mai confruntat cu astfel de întârzieri în soluționarea cauzelor.

Astfel, există pericolul ca acești minori să fie externați din spital de tatăl lor și să revină în domiciliul din comuna Zagon, întrucât dispoziția conducătorului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului nu poate fi dată în lipsa acordului tatălui, iar instanța nu s-a pronunțat prin hotărâre judecătorească asupra măsurii plasamentului.

Doamna Szasz Katalin Melinda – director general adjunct al D.G.A.S.P.C. Covasna apreciază că în astfel de cazuri dovedite temeinic în care copii sunt abuzați, ar fi în interesul minorilor aflați în pericol, ca Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului să poată da o dispoziție provizorie în baza căreia minorii aflați în pericol să poată fi preluați în plasament de urgență, în lipsa consimțământului părinților, până la pronunțarea instanței de judecată.

IV. Demersuri. Deficiențe identificate în procedura de instituire a măsurii plasamentului în regim de urgență.

Pornind de la acest caz, instituția Avocatul Poporului a solicitat, în scris, Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din întreaga țară puncte de vedere **legate de dificultățile întâmpinate la instituirea măsurii plasamentului în regim de urgență, când există opoziție din partea reprezentanților legali ai minorului și când instanța de judecată sesizată întârzie soluționarea cauzei.**

Un număr de 43 de Direcții Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din țară au răspuns solicitării instituției Avocatul Poporului, rezumatul acestor opinii exprimate fiind expus în cele două anexe ale prezentului Raport.

Din cele 43 de direcții, un număr de **7 nu au întâmpinat niciun fel de dificultăți** la instituirea măsurii plasamentului în regim de urgență, opinând în sensul că, prin modificarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, s-a creat cadrul legal, tocmai pentru ca instanța investită cu soluționarea acestor cereri să dispună în timp util și să nu se întârzie soluționarea cauzei dedusă judecării.

Celelalte 36 de direcții au transmis puncte de vedere în care sunt prezentate dificultățile cu care s-au confruntat la instituirea măsurii plasamentului în regim de urgență și au opinat în sensul că este în interesul minorului agresat, neglijat, abuzat de a fi scos imediat din mediul în care viața sa și integritatea fizică îi sunt puse în pericol, în baza dispoziției conducătorului D.G.A.S.C.P., chiar și atunci când părinții sau reprezentanții legali se opun, iar această dispoziție să își mențină puterea obligatorie până la soluționarea cauzei de către instanța de judecată sesizată.

Imposibilitatea practică a asigurării regimului de celeritate în judecarea cauzelor privind emiterea ordonanței președințiale pentru plasamentul în regim de urgență constituie în sine principala dificultate întâmpinată la instituirea măsurii de protecție în regim de urgență, atunci când există opoziția reprezentanților legali ai minorului.

Atunci când un copil este în pericol iminent, iar reprezentanții D.G.A.S.P.C. **întâmpină opoziție** din partea reprezentanților persoanelor juridice precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului respectiv, pentru a

respecta prevederile legale se impune scoaterea copilului din acel mediu pe cale de ordonanță președințială. Din păcate însă instanțele de judecată nu dispun imediat emiterea unei astfel de ordonanțe.

După depunerea solicitării de emitere a unei ordonanțe președințiale, dosarul este înregistrat în ECRIS și **primește un termen**, termen care din experiența unor Direcții Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului ***nu a fost niciodată mai mic de o săptămână***. Apoi, instanța dispune citarea reprezentanților legali ai copilului, pentru ca aceștia să-și formuleze apărarea.

În punctul său de vedere transmis, **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Gorj** ne-a comunicat că **niciodată nu s-a întâmplat ca un dosar aflat pe rolul instanței, dosar ce a avut ca obiect emiterea ordonanței președințiale de plasament în regim de urgență, să se soluționeze de la primul termen**. Într-una din situațiile în care Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Gorj a solicitat instanței să emită o ordonanță președințială, ***procesul a durat 6 luni, timp în care copilul era în pericol permanent***.

De asemenea, Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului au susținut că au întâmpinat dificultăți și la punerea în executare a ordonanței președințiale, deoarece au fost situații când din cauza comportamentului agresiv al persoanei în grija căreia se află copilul nu s-a putut intra în domiciliu. În acest sens, sunt semnalate cazuri în care, la punerea în executare a ordonanței președințiale prin care s-a dispus măsura plasamentului în regim de urgență, nu a existat susținere din partea organelor de poliție de la posturile locale, dar și cazuri în care organele de poliție au comunicat faptul că nu pot să însoțească personalul direcției la punerea în executare a hotărârii pentru a nu fi acuzați de violare de domiciliu.

În perioada de soluționare a cererii în instanță au existat situații în care reprezentanții legali au părăsit domiciliul cunoscut sau au ascuns copii la domiciliile altor persoane, în locații necunoscute.

De aceea, în situațiile în care minorii sunt supuși abuzului, neglijării, exploatării sau oricare altă formă de violență, considerăm că se impune ca prin dispoziție a directorului D.G.A.S.P.C. să se instituie măsura plasamentului de urgență și în situația în care există opoziție din partea reprezentanților legali, în vederea protejării imediate a minorilor.

Întârzierile la instituirea plasamentului în regim de urgență sunt date, atunci când există opoziție din partea reprezentanților legali ai minorului, atât în ceea ce privește durata mare de timp de la data sesizării instanței de judecată până la soluționarea cauzei, precum și data la care poate fi legalizată sentința civilă (aproximativ zece zile). În cazul în care hotărârea judecătorească va fi pusă în executare de către executorul judecătoresc, acesta va solicita instanței de judecată încuviințarea executării silite, solicitare care implică un termen de aproximativ 5 zile. În toată această perioadă de timp copilul se află în pericol în familie și atât specialiștii D.G.A.S.P.C., cât și organele de poliție, precum și autoritățile publice locale nu pot lua nicio măsură în vederea protejării intereselor sale.

De cele mai multe ori cererea în instanță nu poate fi depusă în aceeași zi în care a fost identificat minorul agresat, neglijat sau abuzat, fiind nevoie de strângerea unor dovezi care să confirme abuzul sau neglijența. De asemenea, instanța nu se pronunță în aceeași zi cu privire la măsura solicitată, iar după comunicarea sentinței civile Direcțiile se adresează executorului judecătoresc pentru punerea în executare a sentinței, care la rândul lui trebuie să solicite instanței încuviințarea executării. Toate aceste demersuri necesită timp, fapt ce permite ca de la identificarea situației de abuz sau neglijență și până la punerea în executare a măsurii de protecție să treacă o perioadă de câteva săptămâni, timp în care copilul rămâne în mediul respectiv alături de agresor.

Directiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului au apreciat că emiterea ordonanței președințiale cu celeritate nu este posibilă datorită volumului mare de dosare de pe rolul instanțelor judecătorești, ***procedura de soluționare a ordonanței președințiale fiind, din păcate, o procedură de durată*** (cca 1- 2 luni și nu în termenul legal de 48 de ore), în toată această perioadă copilul fiind tot în mediul în care viața sa, integritatea fizică și psihică fiindu-i în pericol.

Astfel, unele direcții au apreciat ca este imperios necesară modificarea legislației în sensul de a se institui obligația organelor polițienești să însoțească și să sprijine lucrătorii sociali în executarea dispoziției de plasament de urgență, iar atribuțiile/responsabilitățile acestora să fie precizate în textul legii.

De asemenea, unele direcții au solicitat ca punerea în aplicare a unei Dispoziții privind plasamentul în regim de urgență să urmeze, *atunci când există opoziție din*

partea adulților, condițiile Codului de Procedură Penală, prin intervenția procurorului și a poliției și nu prin executor judecătoresc.

Totodată, s-a solicitat a se avea în vedere și posibilitatea reglementării privind obligativitatea părăsirii mediului familial de către agresor, și nu de victime (minori, mamă) așa cum se întâmplă în cele mai multe cazuri. Considerăm că nu este oportun și firesc ca victimele să fie nevoite să-și caute un spațiu de locuit, în timp ce agresorul (presupus sau cert), rămâne în locuința comună.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sibiu a propus, de lege ferenda, ca în cazul unor situații în care au fost identificați indici reali de abuz, violență domestică, până la finalizarea cercetărilor privind stabilirea vinovăției persoanei care manifestă un astfel de comportament, aceasta să fie obligată să părăsească locuința comună."

Imposibilitatea punerii în aplicare imediată a Dispoziției privind plasamentul în regim de urgență poate avea efecte extrem de grave în ceea ce privește integritatea fizică și emoțională a copilului. În acest sens, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba apreciază că, prin efectele sale, opoziția reprezentanților legali ai copilului, se plasează în domeniul faptelor penale. Totodată, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba solicită ca punerea în aplicare a unei Dispoziții privind plasamentul în regim de urgență să urmeze, atunci când există opoziție din partea adulților, condițiile Codului de Procedură Penală, prin intervenția procurorului și a poliției și nu prin executor judecătoresc ca atunci când e vorba de fapte ce pot fi recuperate civil, viața și integritatea unui copil neputând fi recuperate civil."

Statul are datoria să fie mult mai ferm în protecția cetățenilor săi, mai ales dacă vorbim de minori.

Dificultățile întâmpinate la instituirea măsurii de protecție specială a plasamentului în regim de urgență se datorează opoziției părintelui/reprezentant legal, care prezintă afecțiuni psihice, este sub influența alcoolului sau dezinteresat de nevoile copilului fapt ce duce la expunerea copilului la traume emoționale și tulburări de comportament, afectând dreptul copilului de a crește în condiții care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală și socială.

Cât timp măsura plasamentului în regim de urgență nu poate fi luată imediat, problemele frecvent întâlnite în cursul instrumentării acestor cazuri sunt:

- riscul ca starea minorului victimă a violenței să se agraveze considerabil în timpul cât este întârziată pronunțarea și emiterea efectivă a ordonanței președințiale (în unele situații de abuz deosebit de grav se poate evidenția riscul de deces, mai ales dacă este vorba despre un copil de vârstă foarte mică);

- riscul ca părinții/părintele abuzator să părăsească domiciliul/reședința obișnuită împreună cu copilul victimă a violenței. Pe lângă întârzierile ce intervin în pronunțarea hotărârii judecătorești și emiterea actului doveditor corespunzător, acest risc este amplificat și de modul în care hotărârea este comunicată, respectiv urmând aceeași procedură ca și în cazul acțiunilor obișnuite (întrucât **ordonanța președințială nu este dată în aceeași zi, conform art. 64 alin. (5) din Legea nr. 272/2004 (...)**

- lipsa unor proceduri specifice acestui tip de acțiuni la instanțele de judecată generează întârzieri suplimentare nejustificate în aplicarea ordonanțelor președințiale de plasare a copilului în regim de urgență (ex. procedura de eliberare a documentului scris și autentificat prin însemnele speciale, care atestă emiterea ordonanței președințiale nu are un regim special, fiind urmată aceeași cale ca și în cazul acțiunilor obișnuite, astfel, **reprezentanții autorităților responsabile cu punerea în practică a ordonanței președințiale ajung să poată aplica efectiv hotărârea instanței cel mai devreme la două săptămâni după pronunțarea acesteia).**

V. CONCLUZII

Plasamentul copilului în regim de urgență este o măsură de protecție specială, cu caracter temporar, care se stabilește în situația copilului abuzat sau neglijat, precum și în situația copilului găsit sau a celui abandonat în unități sanitare. Plasamentul în regim de urgență se poate dispune și în cazul copilului al cărui unic ocrotitor legal sau ambii au fost reținuți, arestați, internați sau în situația în care, din orice alt motiv, aceștia nu-și pot exercita drepturile și obligațiile părintești cu privire la copil.

Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ-teritorială în care se găsește copilul abuzat, neglijat, supus oricărei forme de violență sau gasit ori părăsit în unități sanitare, în situația în care **nu se întâmpină opoziție din**

partea reprezentanților persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului respectiv.

Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către instanța judecătorească în condițiile în care reprezentanții persoanelor juridice, precum și persoanele fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil refuză sau împiedică în orice mod efectuarea verificărilor de către reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului, iar aceștia stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului și neglijării. Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului sesizează instanța judecătorească, solicitând emiterea unei ordonanțe președințiale de plasare a copilului în regim de urgență.

În situația plasamentului în regim de urgență dispus de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, aceasta este obligată să sesizeze instanța judecătorească în termen de 5 zile de la data la care a dispus această măsură.

Legea nr. 272/1004, ca normă juridică specială în materia instituirii măsurii plasamentului în regim de urgență, stabilește cumulativ două condiții necesare pentru emiterea unei ordonanțe președințiale în această materie și anume: existența refuzului reprezentanților persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului la instituirea măsurii plasamentului în regim de urgență sau împiedicarea, de către persoanele fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil, în orice mod, a efectuării verificărilor de către reprezentanții D.G.A.S.P.C. și prezența unor motive temeinice care să susțină existența unui pericol iminent pentru copil, datorită abuzului și neglijării.

Colaborarea cu instanțele de judecată a fost apreciată, de majoritatea Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, ca fiind una dificilă, din cauza supraaglomerării acestora și a termenelor lungi de judecată.

Din punctele de vedere exprimate de majoritatea Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului reiese clar că atunci când este necesară emiterea unei ordonanțe președințiale de plasare a unui copil în regim de urgență, pentru a se înlătura un pericol iminent, intervalul de timp de la sesizarea instanței și până la soluționarea cauzei este mult prea mare, nerespectându-se, în practică, prevederile legale impuse de art. 134 alin. (5) din Legea nr. 272/2004.

De asemenea, intervalul de timp de la sesizarea instanței cu emiterea ordonanței președințiale și până la punerea ei în executare în condițiile Codului de procedură civilă este mult prea lung.

În aceste intervale de timp, copilul poate fi suspus abuzului, violenței, viața fiindu-i pusă în pericol grav, în anumite cazuri, reprezentanții direcțiilor neputând înlătura situația de risc prin luarea copilului din mediul respectiv.

Astfel, chiar și în cazul în care există o bună colaborare cu instanța de judecată, este necesară o anumită perioadă de timp pentru a urma procedurile impuse de Codul de procedură civilă în vederea punerii în executare a ordonanței președințiale de plasament în regim de urgență prin intermediul unui executor judecătoresc, fapt care determină riscuri suplimentare pentru copil.

Practic, în astfel de cazuri, procedura prin care un executor judecătoresc pune în executare o hotărâre judecătorească ce dispune plasamentul în regim de urgență este una greoaie, de lungă durată și care anulează în totalitate intervenția de urgență, absolut necesară în cazul unor copii abuzați, neglijați sau exploatați.

Putem observa cum legiuitorul și în alte cazuri în care viața unei persoane este în pericol grav a reglementat posibilitatea organelor abilitate de a lua măsurile necesare **cu celeritate**. În acest sens, amintim că în Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată, este prevăzută procedura **internării nevoluntare**, dacă un medic psihiatru abilitat hotărăște că persoana suferă de o tulburare psihică și consideră că:

a) din cauza acestei tulburări psihice există pericolul iminent de vătămare pentru sine sau pentru alte persoane;

b) în cazul unei persoane suferind de o tulburare psihică gravă, neinternarea ar putea antrena o gravă deteriorare a stării sale sau ar împiedica să i se acorde tratamentul adecvat.

Medicul psihiatru, după evaluarea stării de sănătate mintală a persoanei aduse și după aprecierea oportunității internării nevoluntare, are obligația de a informa imediat persoana respectivă și reprezentantul legal al acesteia cu privire la hotărârea de a o supune unui tratament psihiatric, precum și cu privire la propunerea de a o supune internării nevoluntare. Totodată, **în termen de cel mult 24 de ore de la evaluare, medicul psihiatru trimite documentația necesară propunerii de internare**

nevoluntară către comisia special constituită în acest sens, comisie care în termen de cel mult 48 de ore de la primirea actelor, analizează propunerea de internare nevoluntară.

Decizia de internare nevoluntară a comisiei va fi înaintată de către conducerea unității medicale, în termen de 24 de ore, judecătorei în a cărei circumscripție se află unitatea medicală.

Până la pronunțarea hotărârii instanței cu privire la confirmarea deciziei de internare nevoluntară, pacientul internat nevoluntar va fi examinat periodic de către comisia menționată, la un interval ce nu va depăși 5 zile.

În caz de urgență, medicul psihiatru, după evaluarea stării de sănătate mintală a persoanei aduse și după aprecierea oportunității internării nevoluntare, dispune internarea nevoluntară a pacientului și informează despre aceasta, de îndată, persoana respectivă, reprezentantul legal sau convențional ori, după caz, autoritatea tutelară, precum și comisia menționată mai sus.

Judecarea se face în regim de urgență, în camera de consiliu.

Instanța hotărăște, după caz, confirmarea sau încetarea internării medicale nevoluntare.

O astfel de procedură aplicată în cazul copiilor aflați în pericol iminent, în situații de abuz deosebit de grav, când integritatea fizică și viața le sunt puse în pericol ar reduce cu mult timpul de intervenție pentru luarea măsurii de protecție atât de necesară. O reglementare similară ar da posibilitatea reprezentanților D.G.A.S.P.C. de a proceda la efectuarea de urgență a verificărilor și luarea deciziilor care se impun cu privire la situația copilului aflat în pericol. Totodată, instanța este cea care, în final, decide confirmarea sau încetarea măsurii dispuse, astfel că dispoziția directorului D.G.A.S.P.C. este supusă controlului judecătoresc. Printr-o astfel de reglementare ar putea să se procedeze la scoaterea **imediată a minorului** din mediul în care viața sa, integritatea fizică îi sunt puse în pericol.

De asemenea, Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului au subliniat în punctele de vedere transmise faptul că, în legislația actuală, cu privire la protecția și promovarea drepturilor copilului, există o serie de deficiențe. În primul rând, cadrul legislativ existent nu stabilește obligații clare care să revină instituțiilor de profil, fiind nominalizate cel mai adesea organele de poliție și jandarmeria. În al doilea

rând, legislația nu oferă toate pârghiile (asistentului social sau polițistului) pentru a scoate imediat minorii din mediul familial disfuncțional, în care aceștia cresc.

VI. Propuneri

Din aceste considerente, pentru a înlătura situația de **pericol iminent**, considerăm că este imperios necesară identificarea unei soluții legislative care să se aplice strict în **cazuri grave, în situații de abuz deosebit de grav, când minorul este în pericol iminent, când integritatea fizică și viața îi sunt puse în pericol**, prin introducerea unei proceduri speciale și de urgență, alta decât emiterea unei ordonanțe președințiale, care să permită reprezentanților direcțiilor efectuarea de urgență a verificărilor și luarea deciziilor care se impun referitor la situația copilului, cu asigurarea sprijinului efectiv și prompt al organelor de poliție.

Este în interesul copilului aflat în pericol iminent, într-o situație de abuz deosebit de grav, de a fi scos **imediat** din mediul în care viața sa, integritatea fizică și psihică îi sunt puse în pericol, **în baza dispoziției conducătorului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, chiar și atunci când întâmpină opoziție din partea reprezentanților legali ai minorului, iar această dispoziție să își mențină puterea obligatorie până la soluționarea cauzei de către instanța de judecată sesizată.**

Dacă dispoziția directorului D.G.A.S.P.C. ar avea forță executorie, ar permite scoaterea minorilor din mediul în care viața lor este pusă în pericol, până la soluționarea cauzei de către instanța judecătorească, instanță care poate verifica legalitatea măsurii adoptate și poate dispune menținerea acestei dispoziții sau revocarea măsurii dispuse prin dispoziția directorului D.G.A.S.P.C. Instanța judecătorească va analiza motivele care au stat la baza măsurii adoptate de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, care se va pronunța, după caz, cu privire la menținerea plasamentului în regim de urgență sau la revocarea acestei măsuri.

În cazul în care se constată existența *unui pericol iminent* pentru copil, când integritatea fizică și viața îi sunt puse în pericol, trebuie să se intervină imediat, pentru scoaterea copilului din mediul respectiv.

Atunci când viața copilului este pusă în pericol, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului trebuie să acționeze pentru a proteja copilul **de urgență, să procedeze imediat la separarea respectivului copil de părinții agresori, chiar în condițiile în care părinții se opun.**

În cazul *unui pericol iminent* pentru copil, când integritatea fizică și viața îi sunt puse în pericol, măsura plasamentului în regim de urgență trebuie dispusă de către directorului D.G.A.S.P.C. **imediat** ce constată riscurile la care este expus minorul, **chiar și în situația în care părinții sau reprezentanții legali ai minorului se opun**, iar în termen de **48 de ore de la luarea** măsurii, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului trebuie să se adreseze instanței de judecată pentru confirmarea acestei dispoziții. În condițiile legislative actuale, dacă părinții sau reprezentanții legali ai minorului se opun măsurii, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului nu poate face altceva decât să sesizeze instanța de judecată, iar până la soluționarea cauzei, până la obținerea hotărârii judecătorești și până la punerea ei în executare, minorii sunt lăsați, în tot acest interval de timp care variază de la câteva zile la câteva luni, în mediul în care viața lor este pusă în pericol.

Dobândirea prin act normativ a caracterului executoriu a dispoziției emisă de directorul D.G.A.S.P.C. în baza căreia organele de poliție să se implice activ la punerea în executare, fără a fi necesară investirea executorului judecătoresc, ar conduce la scurtarea termenului în care specialiștii D.G.A.S.P.C. vor putea aplica efectiv dispoziția de instituire a măsurii de protecție a plasamentului în regim de urgență, urmând ca aceasta să își mențină puterea obligatorie până la soluționarea cauzei de către instanța de judecată.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

Brașov, 17 aprilie 2015